

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ В II ПОЛОВИНІ XIX СТОЛІТТЯ.

План

1. Науково – технічна революція кінця ХІХ століття та її наслідки.
2. Монополізація економіки.
3. Нові класи та суспільні верстви.
4. Суспільно-політичні течії та рухи соціалістичного спрямування середини 19 ст.
5. Міграційні рухи.
6. Утвердження демократії та становлення основ громадянського суспільства.
7. Зростання ролі держави в суспільно – політичному житті.

Опорні поняття і дати

- ◎ Опорні поняття:
- ◎ Науково – технічна революція;
- ◎ Монополія;
- ◎ Індустріалізація;
- ◎ Марксизм;
- ◎ Емансипація;
- ◎ Громадянське суспільство.

Науково – технічна революція кінця XIX століття та її наслідки.

Монополізація економіки

Революція в енергетиці

Революція у військовій сфері.

Науково – технічна революція – докорінне якісне перетворення продуктивних сил на основі прискореного розвитку науки і техніки та перетворення науки на безпосередню продуктивну силу.

Формування індустріального суспільства

Монополізація економіки.

- **Монополія** — виключне право (виробництва, торгівлі, промислу і т.п.), що належить одній особі, групі осіб чи державі.
- Термін “монополія” походить від грецьких слів (“mono” – один, “poleo” – продаю) – наявність одного продавця товару чи послуги на ринку. Це монополія одного підприємства або продавця

Основні форми монополістичних об'єднань

Картель – об'єднання підприємств однієї галузі щодо регулювання виробництва, умов збуту, встановлення цін на товари

Синдикат - об'єднання підприємств, що виробляють однорідну продукцію, але реалізація готової продукції здійснюється через єдину контору.

Концерн – об'єднання підприємств різних галузей, але підпорядковуються єдиному фінансовому керівнику

Трест – об'єднання підприємств, які втрачають самостійність. Власники підприємств отримують акції на суму внесеного паю (частки)

Фінансова олігархія

Фінансова олігархія – група людей, яка володіє банківським та промисловим капіталом.

Джон Рокфеллер

Джон Морган

Нові класи та суспільні верстви

- Основні риси суспільного розвитку:
 - Поява нових класів та суспільних верств;
 - Збільшення частки «середнього класу»;
 - Зростання чисельності міського населення;

Нові класи та суспільні верстви

Буржуазія

Середній клас

Робітники

Торгівельна буржуазія
промислова буржуазія
аристократія

Фабрично –
заводські робітники
Робітнича
аристократія

Соціалістичний рух.

Бакунін
Михайло Олександрович

Ідея анархізму
ліквідація держави

П'єр Жозеф Прудон

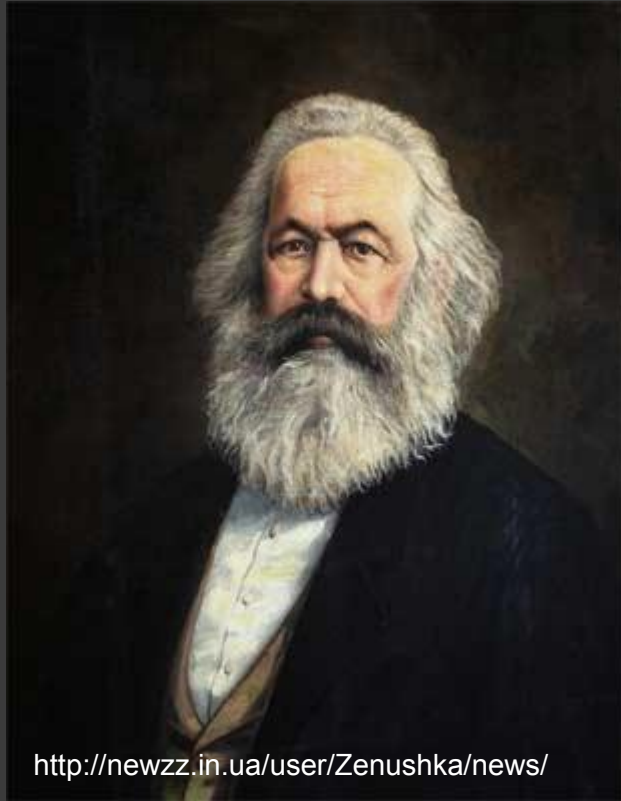
Ідея анархізму
відкидав політичну
боротьбу,
ліквідація держави

Луї Огюст Бланкі,

Ідея соціальної
революції
змова,
революційна
диктатура

Марксизм.

<http://newzz.in.ua/user/Zenushka/news/>

Карл Маркс

Фрідріх Енгельс

Марксизм — філософське, політичне та економічне вчення та рух, засноване Карлом Марксом в середині XIX століття.

Основні ідеї марксизму:

1. Неминучість загибелі капіталізму.
2. Робітники повинні створити свою політичну партію, яка поведе народи всього світу до соціалістичної революції.
3. Після світової революції встановиться диктатура пролетаріату.
4. Соціалізм зміниться комунізмом, коли наступить загальний матеріальний достаток.
5. При соціалізмі усі будуть працювати і отримувати блага по своїй праці, а при комунізмі – по своїм потребам.
6. При соціалізмі встановиться планове виробництво. Приватної власності не буде. Існуватиме тільки державна власність.
7. Всі рівні, нема експлуатації людини людиною, майно буде спільним.
8. При комунізмі не буде грошей, класів, держави, не буде різниці між розумовою і фізичною працею, між містом і селом. Підуть в минуле релігійні забобони, буде інша мораль.
9. Основа нового ладу – добровільні асоціації людей на основі самоврядування.

Маніфест Комуністичної партії

I Інтернаціонал (1864 – 1876рр.)

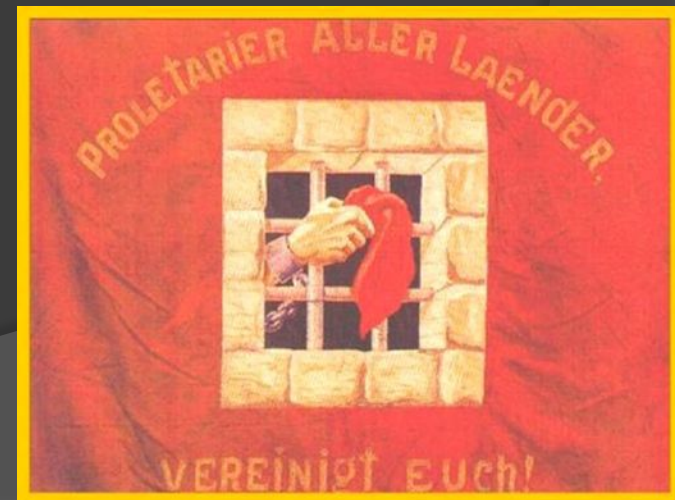
- ❖ 1864р. – виникнення I Інтернаціоналу.
- ❖ Засновники – К.Маркс, Ф. Енгельс.
- ❖ Програмові документи – Установчий маніфест та Тимчасовий статут.
- ❖ Основна мета – завоювання пролетаріатом політичної влади

Основні етапи діяльності І Інтернаціоналу.

- 1868р. – Брюссельський конгрес – орієнтація на страйкову боротьбу, створення профспілок та обмеження тривалості робочого дня.
- М. Бакунін створив в рамках Інтернаціоналу «Альянс соціалістичної демократії» та відстоював ідею знищення держави.
- 1871р. – Лондонський конгрес проаналізував досвід Паризької комуни і поставив завдання створення політичних партій.
- 1876р. – розпуск І Інтернаціоналу.

Прапор Інтернаціоналу з гаслом: «Пролетарії всіх країн – єдняйтеся!»

Наслідки створення І Інтернаціоналу:

1. В єдину організацію об'єдналися робітники різних країн.
2. Було вироблено тактику економічної та політичної боротьби.
3. Було підготовлено ґрунт для створення партій робітничого класу в різних країнах.
4. Інтернаціонал організував і виховав кадри масових робітничих партій, заклав основи діяльності цих партій.
5. Він сприяв поширенню передових суспільно-політичних ідей у різних країнах світу.
6. Згуртував робітників різних країн, організовуючи міжнародну солідарність і взаємодопомогу в боротьбі з капіталізмом.

II Інтернаціонал

- 1889р. – утворення II Інтернаціоналу.
 - Основне завдання – завоювання робітниками політичної влади.
 - ❖ Зміцнити позиції робітничих партій у різних країнах і встановити зв'язки між собою.
 - ❖ Сприяти організації боротьби робітників за свої права.
 - ❖ Удосконалювати засоби і методи боротьби робітників.
 - ❖ Поширювати соціалістичні ідеї в різних країнах.
- На першому конгресі було ухвалено рішення про щорічне проведення в усіх країнах масових робітничих маніфестацій солідарності - **1 травня** (в роковини розстрілу і жорстокої розправи з робітниками Чикаго у 1886 р.)

Шляхи завоювання політичної влади

Парламентські форми боротьби

Е.Бернштейн
К.Каутський

Революційні форми боротьби

В.Ленін
РСДРП (більшовики)

Наслідки створення II Інтернаціоналу

У II пол. 19 ст. робітничі партії в різних країнах активізували свою роботу:

- ⦿ Зросло представництво партій у парламентах і місцевих органах влади.
- ⦿ Зросли роль і численність профспілок.
- ⦿ Зміцніли існуючі робітничі партії. В ряді країн виникли нові (Росія, Австро-Угорщина, Болгарія)
- ⦿ Пожвавилася страйкова боротьба.
- ⦿ У багатьох країнах робітники домоглися скорочення робочого дня
- ⦿ У багатьох країнах робітники домоглися ухвалення законів про охорону праці, про розширення системи страхування
- ⦿ Покращилася професійна освіта робітників.

Жіночі та профспілкові організації

- Олімпія де Гуж — французька письменниця та журналістка, політичний діяч, феміністка, автор «Декларації прав жінки та громадянки» (1791).
- Вона вимагала надання жінкам виборчого права та займати посади.
- Емансипація – надання жінкам рівних прав з чоловіками.
- З 60-х років XIX ст.
- з'являються жіночі товариства і спілки.
- Перші успіхи жінок в боротьбі за свої права були досягнуті в США та Великій Британії.

Олімпія де Гуж

- Для захисту своїх прав робітники об'єднувалися в професійні спілки (профспілки).
- Перші профспілки виникли у 1824 – 1825рр. у Великій Британії (тред – юніони).
- 1868р. - утворення загальнонаціональної організації Британський конгрес тред – юніонів.
- 1886р. – утворення Американської федерації праці.

Міграційні рухи

- Міграція – переміщення населення, пов'язані зі зміною місця проживання.
- Причини міграції – пошуки роботи, кращих умов життя, уникнення релігійного та національного гноблення.

Велика Британія
1820р. – 25 тис.чол
1840р. – 90 тис.чол

Ірландія
1846 – 1851рр. –
1,5 млн чол

Італія, країни
Сх. Європи

Україна

Канада, Австралія

США

Латинська
Америка

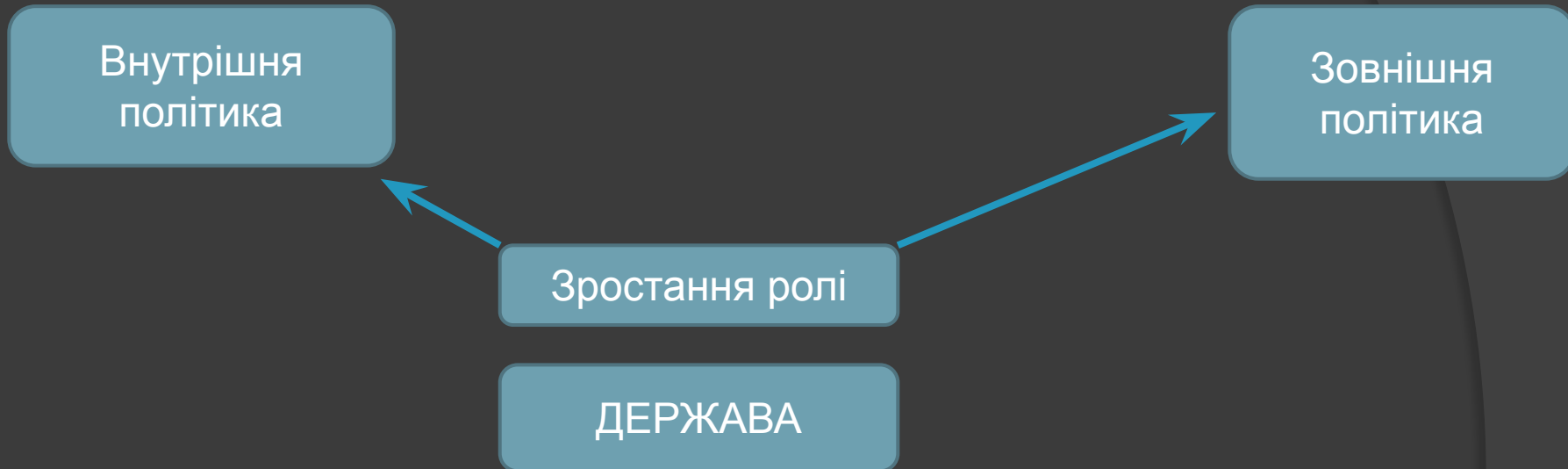
Росія

Утвердження демократії та становлення основ громадянського суспільства

- ◎ **Громадянське суспільство** – суспільство з розвиненими економічними, культурними, правовими і політичними стосунками між його членами, які сприяють утворенню зворотних зв'язків між суспільством та державою.
1. В яких країнах світу, на вашу думку, на кінець ХІХ століття відбувалося становлення громадянського суспільства?
 2. Якими рисами, на вашу думку, повинно характеризувати громадянське суспільство?

Зростання ролі держави в суспільно – політичному житті

Форма державного правління

Форма державного устрою

Конституційна
монархія
Велика Британія

Президентська
республіка
США

Унітарні
Велика Британія,
Франція, Італія

Федеральні
США

Парламентська
республіка
Франція

Імперії
Австро – Угорщина, Росія, Османська
імперія

Висновки

- В останній третині XIX століття в провідних країнах світу розгортається процес індустріалізації, яка сприяла появі монополій.
- Принципи свободи, демократії, правової держави визнавалися більшістю політичних сил.
- Особливістю політичного розвитку провідних країн світу стає робітничий та революційний рухи.
- Провідні країни світу розпочинають боротьбу за панування в світі.